

İSTANBUL GEZGİNLERİ

Aksiyon 61 / 24.04.2016

İZNİK

İçindekiler

İznik	3
İznik Konsilleri	6
İznik Gölü.....	10
İznik Çinisi.....	12
İznik Surları ve Kapıları	15
Antik Roma Tiyatrosu	17
Aya Sofya Camii.....	17
Nilüfer Hatun İmareti (Şehir Müzesi)	18
Yeşil Camii	18
Eşrefi Rumi Cami ve Türbesi.....	19
Hacı Özbek Camii.....	19
Şeyh Kutbuddin Camii ve Türbesi.....	19
Mahmut Çelebi Camii.....	20
II. Murat (Hacı Hamza) Hamamı.....	20
Yakup Çelebi Camii ve Türbesi	20
Süleyman Paşa Medresesi.....	21
Çini Fırınları Kazı Alanı	21
Davudi Kayseri Türbesi ve Çınarı	21
Abdülvahab Sancaktarı Türbesi.....	22

İznik

(iznikgov.tr sitesinden alınmıştır.)

İznik İlçesi, dünyada eşine az rastlanan ve bütünüyle "açık hava müzesi" olan tarihi ve antik bir şehirdir. Yaz kış demeden, adeta bereket saçan verimli toprağı, kendine özgü iklimi ve doğal güzelliğı nedeniyle, tarihin her döneminde insanlığın ilgi odaklarından biri haline gelmiştir.

İznik'in tarih öncesi çağlardan beri iskân gördüğünü ve çok eski bir tarihte kurulduğunu çevresindeki Prehistorik buluntulardan ve yörede bulunan bol miktardaki höyüklerden anlamaktayız. İznik, Makedonya Kralı Büyük İskender'in kumandanlarından Antigonius Monophthalmos tarafından M.Ö. 316'da kurulmuştur. Bu çağın geleneklerine göre, kurucusu Antigonius nedeniyle de "Antigonia" adını almıştır. Makedonya imparatoru Büyük İskender'in mirasçıları, General Antigonius ve General Lysimakhos, İmparatorluğu egemenlikleri altına almak için birbirleri ile savaştılar. Lysimakhos, M.Ö. 301'de Antigonius'u mağlup etti ve kenti yönetimi altına alarak, o dönemin geleneklerine göre kente sevgili karısının adı olan Nikaia adını verdi.

Yörede egemen olan Bithynia Kralı Zipoites, M.Ö. 279'da Nicaia'yı ele geçirdi. Nicaia bir süre Bithynia Krallığına başkentlik de yaptı. Adına altın sikkeler basıldı ve bundan böyle tarihte "Altın Şehir" unvanı ile anıldı. Nicaia Bithynia Krallığı ile Roma İmparatorluğu arasında uzun yıllar devam eden savaşlara sahne oldu. Sonuçta, Bithynia ordusu, General Lucullus komutasındaki Roma ordusuna yenildi ve bu güzel göl kentine Nicaea adı verildi. Şehir M.S. 259 yılında Gotların saldırısına uğradı. Bunun üzerinde Romalılar, Bithynia Krallığı zamanında başlatılan ve M.S. 12i yılında meydana gelen depremde büyük hasar gören surları daha güçlü olarak inşa ettiler. Şehri 4 ana ve 12 tali kapısı bulunan 4970 m uzunluğunda bir sur ile çevirdiler.

Üç kıtada geniş sınırlara dayanması nedeniyle her konuda güçlüklerle karşılaşan Roma İmparatorluğu, M.S. 476 yılında Doğu ve Batı Roma İmparatorluğu olarak ikiye ayrılınca, İznik sonradan Bizans adını alan Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde kaldı. Nicaea Bizanslıların elinde büyük imar gördü. Şehirde kiliseler, suyuolları ve sarnıçlar yapıldı. Selçuklu Sultanı Alpaslan'ın Bizans ordularını Malazgirt'te 1071'de yenmesinden sonra, Selçuklular XI. yüzyılın sonlarında Bizans içlerine kadar yürüdüler. Kutalmışoğlu Süleyman Şah, 1075 tarihinde Nicaea'yı aldı ve 1080 yılında Selçuklu devletinin başkenti yaptı. Adını da Nicaea'nın izi anlamında "İznik" olarak değiştirdi. Böylece İznik, Anadolu'da ilk Türk başkenti oldu. 600.000 kişilik I. Haçlı Ordusu Godefroy De Bouillon'un başkomutanlığında 1097 Mayıs'ında İznik'i kuşattı. Çetin savaşıardan sonra Türkler 1097 Haziran'ında şehri Bizanslılara teslim ederek yağmalanmasını önlediler. Haçlıların İznik'i alıp Bizanslılara bırakmasıyla 2. Bizans dönemi başlamış oldu. Selçuklu Türkleri, şehri ancak 22 yıl kadar ellerinde tutabildiler. IV. Haçlı Seferine katılan Latinler, Anadolu içlerinde kan dökmektense Constantinopolis'i (İstanbul'u) yağmalamayı yeğlediler ve burayı işgal edip Latin İmparatorluğunu kurdular (1204). Bizans'ın saltanat soyu Theodoros Lascaris, İznik'e kaçtı ve burada imparatorluğunu ilan etti. İznik, böylece 57 yıl boyunca başkenti Latin işgali altında olan Bizans İmparatorluğu'nun yönetim merkezi oldu. Bu dönemde surlarda önemli onarımlara girişildi ve surların önüne bir ön duvar (ön sur) inşa edilerek şehrin korunması güçlendirildi.

Başkent İznik'te Theodoros Lascaris'den sonra dört imparator tahta çıktı. Sonuncu olan VIII. Michael (1259-1282), 1261 yılında Constantinopolis'i' (İstanbul) yeniden ele geçirerek Latin İmparatorluğu'na son verdi. Böylece Constantinopolis yeniden Bizans İmparatorluğu'nun başkenti oldu.

Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk dönemlerinden itibaren İznik, ilgi çekici bir merkez olarak hep fethedilmek İstendi. Osman Bey zamanında bu önemli kenti ele geçirmek amacıyla seferler düzenlenmişse de, İznik ancak Sultan Orhan Bey (1326-1362)

zamanında 1331 tarihinde fethedildi. Böylece İznik 234 yıllık bir aradan sonra yeniden Türk idaresine girmiş oluyordu. Özellikle II. Murat ve Çandarlılar döneminde şehir tepeden tırnağa İmar edildi ve birçok cami, medrese, han, hamam vs. bu dönemde yapıldı. İznik, İstanbul'dan Anadolu'ya uzanan sefer ve kervan yolunun üzerinde önemli bir durak ve konaklama merkezi oldu. Keza XIV-XVI. yüzyıllarda İznik, Türk kültür hayatında önemli bir yere sahipti. Birçok ulema ve şairin yetiştiği bir kültür merkezine dönüşmüştü. Çağın en ünlü âlimleri İznik'teki medreselerde ders vermeye başlamışlardı. Bu yüzden de İznik'e "Ulema Yuvası" (Âlimler Diyarı) da denmiştir.

İstanbul'un fethi ve Anadolu'daki Osmanlı egemenliğinin pekişmesinden sonra, İznik'in önemi azaldı. Diğer taraftan Kara Halil Paşa'nın idamı, Çandarlı ailesinin nüfuzunun sarsılmasına sebep oldu. Şehrin köklü ve zengin aileleri de İstanbul'a göç etmeye başlayınca İznik gerileme sürecine girerek XVI. yüzyıl sonlarından itibaren boşalmaya ve eski zenginliğini kaybetmeye başladı.

Sonuç olarak çeşitli dönemlerin askeri, siyasi, dini, sosyal ve kültürel yaşam biçimlerini bize yansıtan birçok uygarlığın kalıntılarını günümüze taşıyan ve buram buram tarih kokan İznik, yoğun imar faaliyetlerine sahne oldu ve kentte çok sayıda abidevi yapılar inşa edildi. İznik her dönemden devraldığı mimari mirası ile bir açık hava müzesi niteliğini hala korumaktadır. Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı uygarlıklarının arkeolojik ve etnografik kalıntılarıyla bütünleşmiş durumdadır.

Güney Marmara bölgesinde kendi adını verdiği gölün doğusunda kurulmuş ve turistik bir ilçe olan İznik'in bağlı bulunduğu Bursa iline uzaklığı 85 km'dir. Rakımı 85 metre, yüz ölçümü 753 km2, toplam nüfusu ise 44.690'dır. Bağlı iki kasaba ve 37 köyü mevcuttur. Halkın temel geçim kaynağı tarımdır. Netice itibarıyla İznik,

- Kendine özgü iklimiyle,
- Yaz-kış demeden bereket saçan toprağıyla,

- Doğal güzelliğiyle,
- Tarihi ve kültürel zenginliğiyle,
- Her türlü sebze ve meyvenin yetiştiği bir kent olmasıyla, (Adeta bir sebze ve meyve ambarı olmasıyla)
- Adını verdiği glyle,
- Dünyaca meşhur çinileriyle,

Turizm sektörü aŗasından son derece önemli bir merkezdir. Yeşil dokusu, zeytinlikleri, bağları ve bahçeleriyle adeta bir cenneti andırmaktadır. Günümüze kadar ayakta duran anıtsal eserleriyle hemen herkeste hayranlık uyandırmaktadır.

İzник Konsilleri

(tr.wikipedia.org sitesinden alınmıştır.)

Ekümenik Konsil

Ekümenik konsil, Kilise'nin Hristiyan inanç esaslarını tespit ve tahkim etmek, âyinlerin icrâsı konusunda kararlar almak ve Hristiyanlık ahlak ve disiplininin esaslarını teyit ve tahkim etmek üzere Kilise'ye bağlı bütün piskoposların katılımıyla yaptığı toplantı.

Bugüne kadar 21 ekümenik konsil toplanmıştır. Bunlardan ancak sekizi, Kilise'nin 1054 tarihinde Katoliklik ve Ortodoksluk diye ikiye bölünmesinden önce vuku bulmuş olduğu iŗin, Ortodokslar tarafından tanınmaktadır.

- 1 - Birinci İzник Konsili (325)
- 2 - Birinci İstanbul Konsili (381)
- 3 - Birinci Efes Konsili (431)
- 4 - Kadıköy Konsili (451)
- 5 - İkinci İstanbul Konsili (553)
- 6 - çnc İstanbul Konsili (680)
- 7 - İkinci İzник Konsili (787)
- 8 - Dördüncü İstanbul Konsili (869)
- 9 - I. Laterano Konsili (1123)

- 10- II. Laterano Konsili (1139)
- 11- III. Laterano Konsili (1179)
- 12- IV. Laterano Konsili (1215)
- 13- I. Lyon Konsili (1245)
- 14- İkinci Lyon Konsili (1274)
- 15- Vienne/Fransa Konsili (1311)
- 16- Constance Konsili (1414-1418)
- 17- Basel Konsili (1431)
- 18- V. Laterano Konsili (1512-1517)
- 19- Trento Konsili (1545-1563)
- 20- Birinci Vatikan Konsili (1869-1870)
- 21- İkinci Vatikan Konsili (1962-1965)

Birinci İznik Konsili

Birinci İznik Konsili, MS 325 yılında İmparator Konstantin tarafından Roma İmparatorluğu'nda resmî din olacak Hristiyanlığın içerisinde tartışılan bazı konuları netleştirmek amacı ile toplanmıştır.

İznik Konsili'nin ana konusu İsa'nın gerçek Tanrı olup olmaması idi. Mısır'ın İskenderiye kilisesinde başlayan anlaşmazlıkta o kilisenin bir presbüteros (ihtiyar) olan Arius ünlü oldu. Arius'un öğretisine göre İsa, Dünya'nın kuruluşundan önce Tanrı tarafından yaratılmıştır. Arius'a karşı çıkanlardan en meşhur isim o zaman İskenderiye kilisesinin bir diakonu (hizmetkarı), daha sonra ise kilisenin piskoposu olan İskenderiyeli Athanasius idi. Athanasius, İsa'yı yaratılmamış, ezelden beri var olan Tanrı Baba ile aynı özü olan gerçek Tanrı olarak kabul etti. İki grup İsa'yı dünyanın tek kurtarıcısı olarak kabul etti ve İncil'e dayanarak fikirlerini savunmaya çalıştılar.

İznik'te toplanan kilise önderlerin büyük çoğunluğu İsa'nın gerçek Tanrı olduğu fikrini pekiştirdiler. Konsilde bu konuda onaylanan İznik İnanç Bildirisi bugüne kadar Katolik, Ortodoks ve Protestan Kiliselerin ortak olarak kabul ettiği metinlerdendir.

Konsilin konuştuğu başka konulardan bazıları şunlardı: Paskalya (Diriliş) Bayramı'nın tarihi, Roma ve İskenderiye Patriklerinin özel yetkileri, piskoposların atanmasıyla ilgili bazı prosedürler ve saire . İncil'in içeriği bu konsilin konusu değildi.

Ardından birçok konsil daha yapılmış, günümüz Katolik ve Ortodoks görüşlerinin temellerini oluşturan kararlar alınmış, buna uygun olan ve olmayan yazılı kaynaklar sınıflandırılmıştır.

İznik Konsülü'nde Yaşananlar

“İskenderiyeli iki tanrıbilimci olan Atanasyus ve Aryus arasında başlayan tartışma tüm Hıristiyan Kilisesine yayıldı ve İlk Ökümenik (Evrensel) Konsilin İznik'te toplanmasına neden oldu. Atanasyus (ö. 373) ve Aryus (ö. 336) Tanrı Kelâmının olmakla birlikte, Kelâmın doğasını farklı şekilde algılıyorlardı. Atanasyus'a göre İsa'da beden alan Kelâm, yani Tanrı Sözü, ezeliydi, yaratılmamıştı ve baştan beri Tanrıyla birlikte idi.

Aryus'a göre ise Tanrı Kelâmı ezeli değildi, Tanrı tarafından, evren yaratılmadan önce ama zaman içinde yaratılmıştı. Aryus'a göre İsa'da ezeli, yaratılmamış Kelâm değil, bir yaratık beden almıştı (Apolojetik literatürü -Kelâm- inceleyen Müslümanlar, sonradan Müslüman tanrıbilimcileri arasında Tanrı Kelâmı konusunda gelişen tartışma ile bir benzerlik fark edeceklerdir. “Eş'arı” konumu Atanasyus'unkini anımsatır, “Mu'tezile” görüşü ise Aryus'unğine yakındır).

Tartışma, Kilise'de uyuşmazlıklara neden olduğundan, hangi ifadenin gerçeğe daha yakın olduğuna karar vermek üzere Konstantin İznik Konsili'ni topladı. Konsil Atanasyus'un ileri sürdüğü formülü onayladı ve Aryus'unkini reddetti. Konsilin saptadığı ve imanın kısa özetini içeren Credo (Amentü-İman ikrarı) da Tanrı Kelâmının bir yaratıktan değil, Tanrı'nın gerçek doğasından ileri geldiği belirtildi.”

Tarihsel kaynaklara göre İznik Konsili'ne katılanlar sadece İsa'nın tanrılığını tartışmak için toplanmışlardır. Bazılarının yanlış olarak düşündüklerinin aksine, İznik Konsili'nde İncil metni tartışılmadı. Atanasyus ve Aryus, karşıt tezleri savunmak için aynı İncil metnini kullandılar. Konseye katılanlar arasında İncil metni ya da içeriği konusunda herhangi bir ihtilafın olduğu kesinlikle kaydedilmemiştir.

Uzun tartışmalardan sonra, konsey, İsa'nın Tanrı'yla aynı öze sahip olduğu görüşünü benimsedi. Konseyin sonunda İsa'nın Tanrı olduğu ortak bir bildirgeyle kabul edilmiştir. MS 325'te İznik'teki konseyde hazırlanan ve bugünkü Mesih İnanlıların mezheplerinin hemen hemen hepsince kabul edilen inanç bildirgesi şöyledir:

“Her şeye gücü yeten, görülen ve görülmeyen, bütün şeylerin Yaradanı olan bir tek Baba Tanrı'ya inanıyoruz; bir tek Rab İsa Mesih'e inanıyoruz: Tanrı'nın Oğlu, Baba'dan doğan biricik Oğul, yani Baba'nın özvarlığından oluşan Tanrı'dan Tanrı, Nurdan Nur, gerçek Tanrı'dan gelen gerçek Tanrı, yaratılmış değil, doğurulmuş, Baba'nın aynı öz varlığına sahip olan, kendi aracılığıyla gökteki ve yerdeki her şey yapılmış, biz insanlar için ve kurtuluşumuz için gökten inmiş, insan bedeni almış ve insanlar arasında yaşamış, sıkıntı çekmiş ve üçüncü günde ölümden dirilmiş, göğe yükselmiş, dirilerle ölüleri yargılamaya gelecek olan O'dur; ve Kutsal Ruh'a da inanıyoruz.”

İkinci İznik Konsili

İkinci İznik Konsili, Batı Ortodoksları, Roma Katolikleri tarafından kabul edilen, 787 yılında toplanmış 7. ve son ekümenik konsildir.[1]

İlk oturum 24 Eylül 787 tarihinde, sonradan camiye çevrilen İznik Ayasofya Kilisesi'nde gerçekleşti. Resim düşmanı (ikonoklazm) dönemde yapılan bu toplantıda resimlere dönüşü sağlayan kararlar alındı.

İznik Gölü

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara Bölümü'nde, en büyük, Türkiye'nin ise beşinci büyük doğal gölü olan İznik Gölü, tektonik bir tatlı su gölüdür. Marmara Bölgesi'nin doğu-batı doğrultusunda peş peşe dizilmiş çukur sistemlerinden Pamukova-İznik-Gemlik Körfezi çöküntü alanı sırasının orta kesimindeki tektonik kökenli bir çukurun dolması ile oluşan göl, elips şeklindedir. Kuzeyinde Samanlı Dağları, güneyinde Avdan Dağı vardır. 298 km²'lik yüzölçümü ile Marmara Bölgesi'nin en büyük gölüdür. Uzunluğu doğu-batı doğrultusunda yaklaşık 32 km, en geniş yeri 11,5 km'dir. Derin göllerden olan İznik Gölü'nün büyük kesiminde derinlik 30 m'yi aşmaktadır.

Gölün güney kıyısının açığında kıyıya paralel olarak 13 km. boyunca uzanan bir çukur bulunmaktadır. Yaklaşık 60 m. derinliğindeki bu çukurun en derin yeri 65 m'yi bulur. Gölün su yüzeyi ise deniz seviyesinden 85 m. daha yüksektedir.

İznik Gölü'nün su toplama alanı 1.246 km²'dir. Göle su taşıyan akarsuların en önemlileri kuzeydoğudaki Karadere ile güneybatı kesimine akan Kocadere adı ile bilinen Sölöz Deresi'dir. Göl bunlardan başka dipteki karstik kaynaklar ve yağmur suları ile de beslenmektedir. Karsak Suyu gölün fazla sularını Gemlik Körfezi'ne boşaltır. Karsak Suyu aslında doğrudan İznik Gölü'nden çıkmayıp, gölün güneybatısında bulunan birkaç metre yükseklikteki çakıl ve kum setinden sızan sularla oluşur.

İznik Gölü 1990 yılında Sit Alanı ilan edilmiştir. Göl bütünüyle tarım alanları ve zeytinliklerle çevrilidir. Tarım alanları için gölden su alınmaktadır. 1963'te gölün batısındaki seddenin yapımı sonucunda 416 ha sulak alan kurutulmuştur. Su tutma amacıyla da yapılan bu sedde, gölü kısmen bir rezervuara dönüştürmüştür.

Gölde sık sazlıkların arasında karışık koloniler kuran küçük karabatak ve gece balıkcılı ile önem kazanmıştır. Nedeni tam bilinmemekle birlikte, İznik Gölü kış aylarında önemli sayıda su kuşu barındırmamaktadır. Yine de, İç Anadolu gölleri donduğunda kuşlar için önemli bir sığınak oluşturduğu söylenebilir.

Antik Çağda Ascania Limne olarak anılan İznik Gölü, Homeros'un ünlü İlyada'sında da yer alır. 1650 yılında ünlü gezgin Evliya Çelebi'ye göre İznik şöyle tanımlanmıştır:

“İznik Gölü'nün vasıfları Kalenin batı kısmındadır. Batıdan Gemlik kasabası körfezine bir ayağı akar. Çevresinde kırk beş parça bağ ve bahçeli, camili, hamamlı, çarşılı köyler vardır. Göl içinde otuz adet balık avlayan kayık bulunur. En fazla derinliği yirmi kulaçtır. Gölün dört tarafını bir kimse atla bir günde dolaşır. Suyu gayet güzel olduğundan yetmiş türlü balık yetişir. Bunlardan İlhaniye, Ege ve sala balıkları meşhurdur. Hiç kokuları yoktur. Gayet güzel çorba ve tavaları olup kolay hazmedilir. Aynı zamanda çok besleyicidirler. Balıkçılar avladıkları balıkları Yenişehir'e, Gemlik'e ve Pazarköyü'ne götürüp satarlar. Şehrin halkı çamaşırlarını göl suyunda yıkarlar. Hiç sabun sürmedikleri halde yine bembeyaz olur. Bu gölde bir atı yedi gün yıkasalar ve suyundan içirseler eti ve yağı semiz olur. Bu gölde bulunan pullu balık gayet lezzetli olur. Ama tepesinde iki sivri kemik olur ki onu kırmak lazımdır. O kemikler çıkarılmadan pişirilirse balığın eti yemyeşil olur. Yine bu kemiği diğer diri bir balığa saplasalar vücudu mahvolur. Bunun için bu gölde bulunan diğer balıklar kemikli balıktan korkarlar. İznik şehrinin kible tarafında ve Arnavud dağının arkasında Bursa Yenişehir'i bulunur. Lodos tarafında, göl aşırı deniz kenarında Gemlik kasabası vardır. Batı tarafındaki Pazar köyü kasabasının minareleri görünür. Doğu yönünde Geyve beş saatliktir. İşte Yenişehir bu kasabaların arasında olup (Engürücük) ve Lefke kasabalarına dokuz saattir.”

Gölün batısında, Türkiye'nin en geniş ve en güzel piknik alanları bulunmaktadır. Bir tarafı çamlık diğer yanı tertemiz gölü, Türkiye'nin her yerinden binlerce insanı çeker kendisine. Günü birlik dinlenme alanları dışında çadır turizmde de açıktır. Burada her tür sosyal tesisler bulunur. Gölün bu bölgesi, 1950'li yıllara kadar bataklık idi. Yapılan çalışmalar ile suyun taşması engellenmiş ve bataklık kurutulmuştur.

İznik Çinisi

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

İlk Müslüman Türk Devletini kuran Karahanlılar dönemine ait yapılarda görülmeye başlayan çini süsleme geleneği, Türk Çini Sanatının bin yılı aşkın bir geçmişe sahip olduğunu göstermektedir.

Büyük Selçuklular ve Anadolu Selçukluları tarafından çini süslemeleri devam ettirilmiş, Selçuklular, egemenlikleri altına aldıkları yerlerde inşa ettikleri pek çok cami, medrese, kervansaray, saray, türbe ve benzeri eserleri çinilerle bezemişlerdir.

Anadolu Selçuklu Devletinin dağılmasından sonra, çini geleneğini sürdürme çabası, Anadolu'da kurulan Beyliklere düşmüş ve nihayet Osmanlı Devletinin kuruluşuyla yeni bir dönem başlamıştır. Beylikler devrine ait önemli eserler İstanbul'da Çinili Köşk Müzesinde ve Berlin Devlet Müzesinde bulunmaktadır.

"İlk Osmanlı Dönemi" olarak adlandırılan döneme ait çiniler, İznik Yeşil Cami minaresinde (1390), Bursa Yeşil Cami ve Türbesinde (1421), Bursa Muradiye Camiinde (1426), Edirne Muradiye Camiinde (1433), İstanbul Mahmut Paşa Türbesinde (1463), Çinili Köşk'te (1472), ve Edirne'de Şah Melek Paşa Camilerinde görülmektedir. Bunlar genellikle mozaik veya sırlı boya tekniği ile üretilmiş çinilerdir. Bu dönemlerde, lacivert, mavi, turkuaz, siyah, sarı gibi renkler ve rumi, kufi yazı, geometrik şekiller ve bitkisel kökenli stilize edilmiş motifler kullanılmıştır.

Takip eden dönem, bir geçiş dönemi olarak adlandırılabilir. Fatih Devrinin Nakkaşbaşı Baba Nakkas, kullanma seramiklerinin gelişiminde büyük rol oynamıştır. Yavuz Sultan Selim zamanında sınırları genişleyen devletin diğer bölgelerinden İstanbul'a getirilen sanatçılar da bu sanata önemli katkılar sağlamıştır. İstanbul'da Yavuz Sultan Selim Camii ve Türbesi (1522), Şehzadeler Türbesi (1525), Haseki Medresesi (1539), Şehzade Mehmet Türbesi (1543), Topkapı'da Kara Ahmet Paşa Camii (1551), gibi mimari eserlerde kullanılan çiniler bu dönemin eserleridir. Sırlı boya tekniği ile üretilmiş olan bu çinilerde; Rumiler, bulutlar, hatai tarzında bitkisel kökenli motifler, fıstık yeşili, sarı, mavi, turkuaz, lacivert ve kiremidi renkler kullanılmıştır. Sarı renk, üzerine altın varak yapıştırılmak üzere astar olarak düşünölmüştür.

Bu dönemde gerek kalite ve gerekse desen üretiminde değişme ve gelişmeler olmuştur. Türkler, mozaik ve kuru kenarlar tekniklerini terk etmiş, sır altı boya ve sır tekniğini geliştirmiştir. Bunun yanı sıra saray nakışhanesinde yeni motifler geliştirilmeye ve üretilmeye başlanmıştır. Önce İranlı bir ressam olan ve Sakhulu diye anılan Veli Can, Saray Başnakkaşlığı'na getirilmiş ve Saz Yolu desenler üretmeye başlamıştır. İri yapraklarla beraber zümrüdü anka kuşlarını, güvercin ve papağanları, geyik ve tavşanları, horozları vs. hayvani motifleri çinilerde kullanmaya başlamıştır. Onu takiben öğrencisi ve saray nakkaşbaşı olan Karamemi de, selvi ve bahar ağaçlarını, asmaları, lale, gül, sümböl, Manisa lalesi, susen çiçeği, kantaron çiçeği, zambak, zerrin çiçeği, karanfil çiçeği ve bunların goncalarını süslemede pek az miktarda sadeleştirerek kullanmaya başlamış ve yeniden kullanılmaya başlanan, kırmızı, yaprak yeşili, mavi, lacivert, turkuaz ve ağaç gövdelerindeki kahverengileriyle İznik çinilerinde bir bahar devri yaşanmıştır.

"Klasik Devir" denilen bu dönem, Silivrikapı'daki İbrahim Paşa Camiinin (1551) yapımı ile başlar. Bu gelişmenin bir diğer önemli nedeni de Mimar Sinan dönemi olması ve onun yaptığı pek çok yapıda çiniye büyük bir önem vermesidir. Nitekim, o dönemin eserlerini sıralamak bu önemin derecesini de gösterir. Süleymaniye

(1560), Sultanahmet’de Sokullu Mehmet Paşa (1571), Kasımpaşa’da Piyale Paşa (1573), Eminönü’de Rüstempaşa (1560) Camileri, Topkapı Sarayında Altınyol panoları, III.Murat Kasrı, II. Selim ve III. Murat Türbeleri , Tophane’de Kılıçali Paşa (1580), Üsküdar’da Toptaşında Eski Valide (1583), Fatih, Çarşamba ve Karagömrük dolaylarındaki Mehmet Ağa, Ramazan Efendi, Edirne Selimiye Camileri ve İstanbul’da Topkapı’daki Takkeci İbrahim Ağa ve Kanuni’nin eşi Hürrem Sultan’ın türbeleri dönemin en seçme çinileriyle süslenmiş anıtsal yapılarıdır.

İnşaat faaliyetlerinin azalması, zamanın enflasyonu olarak tarif edilen akçenin değerinin düşürülmesi, İznik’de çıkan bir yangının üretim alanlarında yaptığı tahribat gibi nedenlerle, çininin kalitesinde ve desenlerde bazı zayıflamalar olmuş, teknik kalite düşüklükleriyle beraber renklerdeki solmalar ve zaman içinde başta kırmızı renk olmak üzere bazı renklerin kaybolmalarına rağmen üretim devam etmiştir. Sultan Ahmet Camii (1616), Topkapı Sarayında Bağdat ve Revan Köşkleri, Üsküdar’da Çinili Cami, Eminönü’de Hatice Turhan Sultan Türbesi (1682), yine Eminönü’de Yeni Cami (1663) bu dönemde yapılmış ve çinilerle bezenmiş başlıca yapıtlardır.

İznik’de bir taraftan duvar çiniciliği devam ederken, diğer taraftan da kullanma seramiği (evani türü) üretimi devam etmiştir. O dönemde İznik’de üretilmiş kullanma seramikleri açısından Türkiye’deki müzeler çok yetersiz kalmaktadır. Pek çok batı ülkesinde, hatta Amerika müzelerinde çok zengin Türk evani koleksiyonları bulunmaktadır.

İznik üretim merkezi faaliyetini 17.yy. sonlarına doğru tamamen durdurmuş ve çinicilik Kütahya’ya kaymıştır. Lale Devri diye anılan dönemde, İznik çini sanatı yeniden canlandırılmaya çalışılsa da çabalar uzun ömürlü olamamıştır. Bu dönemde üretilmiş duvar çinileri arasında Silivrikapı, Kocamustafapaşa eksenini üzerindeki, Hekimoğlu Ali Paşa, Üsküdar’da Kaptan Paşa, Kandilli’de I.Mahmut Camileri, Balat’ta Ferruh Kethüda Camileri, Ayasofya’da III. Ahmet

Çeşmesi ve Eyüp Sultan'da bir çeşme yer almaktadır. II. Abdülhamit zamanında Almanya'dan getirilen makineler, malzeme ve ustalarla Yıldız Sarayı'nda kurulan fabrikada, porselen üretimi yanı sıra tamir ihtiyaçları sağlanmaya çalışılmış, İkinci Meşrutiyet- tin ilanı ve padişahın tahttan indirilmesi ve savaş felaketleri nedeniyle çini üretimi tamamen durmuştur.

İznik Surları ve Kapıları

(iznikyasam.com sitesinden alınmıştır.)

İznik'in çevresini beş kenarlı çokgen şeklinde kuşatan 4 ana (İstanbul Kapı, Yenişehir Kapı, Lefke Kapı, Göl Kapı) ve 12 tali kapısı bulunan surlar, 4970 metre uzunluğundadır. İznik'in iki ana caddesinin kesiştiği noktadan bakıldığında, 4 ana kapı görünür. Yüksekliği 10–13 metre arasında değişen surlarda, yuvarlak ve kare şeklinde 114 burç bulunmaktadır. Helenistik dönemde inşa edilmeye başlanan surlar, Roma ve Bizans dönemlerinde yapılan yeni ilavelerle günümüzdeki şeklini almıştır. Depremler, fiziki etkenler ve saldırılar (kuşatmalar) nedeniyle zaman zaman zarar gören surlar ya yeniden yapılmış ya da onarım görmüşlerdir.

İznik'in sembolü olan tarihi kapılar; Roma İmparatoru Vespasianus(69–79) ve Titus(79–81) dönemlerinde yapılmıştır.123 yılında İmparator Hadrianus Döneminde esaslı bir onarım görmüştür. Kentin ayakta kalabilen en görkemli kapıları İstanbul Kapı; Lefke Kapı ve Yenişehir Kapıdır. Göl Kapı ise yıkık durumdadır. Kapılar Roma dönemi mimarlığının teknik ve üslup özelliklerini yansıtmaları bakımından önemlidir.

İznik'in dört ana kapısı aslında birer zafer takı olduğu, bunların duvarlarla birbirine bağlanarak surların olduğu anlaşılmaktadır.

İstanbul Kapı

Üç ayrı ana kapıdan oluşan İstanbul kapısı, Roma imparatorluğu zamanında yaptırılmıştır.123 yılında Hadrianus tarafından

onarılmıştır. İç kapının iki tarafında erkek ve kadın figürlü masklar bulunmaktadır. Bu maskların o dönemde roma tiyatrosundan getirildikleri sanılmaktadır. İstanbul kapısı dört ana kapıdan biri olarak ayakta kalabilen en önemli kapılardan biridir.

Lefke Kapı

İstanbul kap ile benzerlik taşıyan kapı, üç girişli olarak yapılmıştır. Kentin 4 ana kapısından biri olan lefke kapı, günümüze kadar sağlam kalabilen kapılardan biridir. Şehir kapıları roma imparatorları Vespasianus (69–79) ve Titus (79–81) dönemlerinde yaptırılmıştır. Lefke kapı Bizans Döneminde de Takviye Edilmiştir. Şehrin içme suyu sarnıçları da bu kapıya bağlantılıdır. Ayrıca dış kapıda savaş figürleri de yer almaktadır

Yenişehir Kapı

İ.S 268–270 yıllarında Roma İmparatoru Claudius tarafından yaptırılan kapı, ilçenin doğu tarafındadır. En çok saldırılara maruz kapı olarak bilinir. Bizans imparatoru Aleksios Komnenos un kente ilk girdiği kapıdır. Yenişehir kapısı diğer kapılarda olduğu gibi üç salonlu olarak inşa edilmiştir. 70’li yıllara kadar kent girişi olarak kullanılan kapı daha sonra yan yolun açılması ile sadece küçük araç geçebileceği şekilde trafiğe kapatılmıştır. Kapı günümüzde de birçok tamir görmüştür.

Göl Kapı

Göl kapı İznik surlarını çevreleyen dört ana kapıdan biridir. Ancak günümüze kadar ayakta kalamadığı için şekli hakkında yeterli bir bilgi bulunmamaktadır. Muhtemelen Helenistik kent Roma İmparatorluk döneminde genişletilmiştir.

Antik Roma Tiyatrosu

(iznikyasam.com sitesinden alınmıştır.)

İznik Antik Tiyatrosu şehrin güneybatısında, göl kıyısı eli Yenişehir kapı arasında geniş bir alana inşa edilmiştir. Kuzeybatı Anadolu'nun ayakta kalan ve en görkemli arkeolojik yapıtı olan tiyatro, Roma İmparatoru Trajanus döneminde M.S. 111–12 yılları arasında Bithynia Prokonsülü (Valisi) Plinius'un çabalarıyla yapılmıştır. Antalya Side Tiyatrosu gibi düz araziye yapılmış nadir ve görkemli yapı, 24 beşik ve 7 trapozoid tonozlu mekânların üzerinde yükselmektedir. 13. yyda toplu mezarlığa dönüştürülmüş, daha sonra da burada seramik fırınları yer almıştır. Seyirci Bölümünün (cavea) bir kısmı günümüze gelebilmiş. Taşların çeşitli yapıtlarda ve özellikle surların onarımında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Tiyatronun üst caveası (oturma yerleri) yıkılmış, alt caveası ve diğer bölümlerinin taşları surlara taşınıp tamirlerde kullanılmıştır.

Aya Sofya Camii

(iznikyasam.com sitesinden alınmıştır.)

Müze şehrin tam ortasında, kentin dört kapısına ulaşan yolların kesiştiği noktada yer almaktadır. İlk olarak M.S. VII. yüzyılda Romalılar tarafından inşa edilen Gimnasium üzerine Bizans Döneminde Bazilika olarak inşa edilmiş olan Ayasofya Müzesi, çeşitli hasar ve onarımlar nedeniyle bugüne kadar büyük bir değişime uğramıştır. XI. yüz yıldaki depremden sonra yenilenmiştir. Üç sahnalıdır. Orhan Gazi tarafından 1331 yılında camiye dönüştürülen yapı, Kanuni döneminde Mimar Sinan tarafından yapılan büyük değişikliklerle yenilenmiştir. 1935 ve 1953 yılında gerçekleştirilen onarım sırasında, renkli taşlardan taban mozaikleri ve Sythronon'u ortaya çıkartılmıştır. Apsisin yanındaki odaların içinde freskolar vardır. M.S. 787 yılında (24 Eylül–23 Ekim) VII. Ekümenik Konsil bu binada toplanmıştır. Geçmiş senelerde yenileme çalışmaları yapılmış ve günümüzde ise müze olarak hizmet vermektedir.

Nilüfer Hatun İmaretı (Şehir Müzesi)

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

Bugün müze olarak kullanılan bu çok değerli ve önemli yapı 1388 yılında I. Murat tarafından annesi Nilüfer Hatun anısına inşa ettirilmiştir. Binanın planı ters T harfi şeklindedir. Bina bir kat küfeki taşı üç kat tuğla sistemiyle inşa edilmiş olup, zengin ve renkli bir taş ve tuğla işçiliğine sahiptir. 19. yüzyılın sonlarına kadar imaret işlerini sürdüren yapı Kurtuluş Savaşı'nda Yunan işgali esnasında büyük ölçüde tahrip olmuştur. Cumhuriyet döneminde 1960'lı yıllara kadar depo olarak kullanılmıştır. 1960 yılında restore edilen Nilüfer Hatun İmaretı aynı yılın ağustos ayında müze olarak halkın hizmetine açılmıştır. Müzede İznik ve çevresinden çıkarılan arkeolojik buluntular ile Ilıpınar, İznik Roma Tiyatrosu ve İznik'teki çini fırınları kazılarında çıkarılan eserler sergilenmektedir. Müze bahçesinde Yunan, Roma, Bizans ve Osmanlı eserleri (sütun başlıkları, lahitler, kabartmalar, korkuluk levhaları, ambonlar, siterler, yazıtlar, çörlenler, sütun tanburları, vaftiz havuzları, pişmiş toprak levhalar ve mezar taşları) yer alır.

Yeşil Camii

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

İznik'in sembolü olan ve en muhteşem kültür varlıklarımızın başında gelen Yeşil Cami, adını yeşil çinili ve tuğlalı minaresinden almıştır. Yapımı 1378'de Çandarlı Halil Hayrettin Paşa tarafından başlatılmış, ölümü üzerine oğlu Ali Paşa 1391'de tamamlamıştır. Mimarı Hacı Musa'dır. Erken Osmanlı döneminin tek kubbeli camileri arasında en görkemlilerindendir. Son cemaat yeri sütunlu ve ayaklıdır. Mermerlerden yapılmış caminin mihrabında görülmeye değer ve zengin bir taş işçilik vardır. Uzunlamasına dikdörtgen biçimindeki iç mekânı kubbe ve tonozlarla örtülüdür. Kubbesi 10,5 metre çapında ve kuşunla kaplıdır. Eşsiz minaresi caminin sağ köşesinde yer alır. Gövdesi mavi ve yeşil renkli çinilerle zikzaklı mozaik tekniğiyle bezenmiştir.

Eşrefi Rumi Cami ve Türbesi

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

Mahallesi, Ali Çandar Sokağın hemen girişinde bulunan cami, II. Bayezit'in oğlu Şehinşah'ın eşi Mükrime Hatun tarafından XVI. yüzyılda yaptırılmıştır. Caminin ve türbenin duvarları Sultan IV. Murat tarafından (1640-1643) çinilerle kaplatılmıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında Yunanlılar tarafından tamamen yıkılan cami 1950 yılında aslına benzer boyutlarda yeniden inşa edilmiştir. Eski camiye ait sadece minare ayaktaadır. Minarenin külah bölümü yıkılmıştır. Çini kuşakların yer aldığı gövdesi ise çemberler ile sarılarak sağlamlaştırılmıştır. Caminin hemen yanında hazire şeklindeki türbede XV. yüzyılın büyük mutasavvıfı ve şairlerinden olan ve kendisini "gah muti gah asiye, gah alim gah amiyem" diye tanıtan Eşref-i Rumî yatmaktadır.

Hacı Özbek Camii

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

Halk arasında Çarşı (Çukur) Cami diye adlandırılan Hacı Özbek Camii, İznik'te inşa edilen ilk Osmanlı camisidir. 1333-34 yıllarında Hacı Özbek tarafından inşa ettirilmiştir. Kare planlı olup, minaresizdir. 1959 yılında restore edilen cami ibadete açıktır. Osmanlı mimarisinde son cemaat yerini de örten tek kubbeli camilerin en eski örneklerinden olması bakımından da önemlidir.

Şeyh Kutbeddin Camii ve Türbesi

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

Nilüfer Hatun İmaretinin (İznik Müzesi'nin) güneye bakan tarafının karşısında olup Sultan II. Bayezit'in vezirlerinden Çandarlı İbrahim Paşa tarafından XV. yüzyılda yaptırılmıştır. Şeyh Kudbeddin Camii tamamen yıkılmış durumdadır. Caminin, yanındaki türbeden bir süre sonra yapıldığı tahmin edilmektedir. Tek kubbeli ve kare planlı

kubbede İznik'in tanınmış müderrislerinden olan ve 1418'de vefat eden Şeyh Kudbeddin yatmaktadır.

Mahmut Çelebi Camii

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

Mahmut Çelebi Mahallesinde Ayasofya Kilisesi'nin yüz metre güneyindedir. Kitabeye göre bu eser, Sultan II. Murat'ın kayın biraderi ve Çandarlı Halil Hayrettin Paşa'nın torunu (İbrahim Paşa'nın oğlu) vezir Mahmut Çelebi tarafından 1442 yılında yaptırılmıştır. Yeşil Cami'nin küçük bir örneğidir.

II. Murat (Hacı Hamza) Hamamı

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

Mahmut Çelebi Camii'nin yanındadır. XV. yüzyılda inşa edilmiştir. Erkekler ve kadınlara ait bölümleri olduğu için "Çifte Hamam" olarak da anılmaktadır. Hamamın erkekler bölümü bugün de işlevini sürdürmektedir.

Yakup Çelebi Camii ve Türbesi

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

Yeni Mahalle'de şehir garajının güneyinde olan cami, I. Murat'ın oğlu İznik ve Yıldırım Bayezit'in kardeşi Yakup Çelebi tarafından XIV. yüzyılda ters T planına göre inşa ettirilmiştir. Nilüfer Hatun İmaret'i'nde görülen itinalı taş ve tuğla işçiliği burada da görülür. Cami saçakları, tuğladan testere dişi biçiminde dekore edilmiştir. 1919 yılına kadar imaret, 1934'ten sonra da müze deposu olarak kullanılan yapı 1963 yılında restore edilmiş ve cami olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bahçesindeki türbe Yakup Çelebi adına yaptırılmış bir makam türbesidir. Zira Yakup Çelebi Bursa'da babası I. Murat Hüdavendigâr'ın yanında gömülüdür..

Süleyman Paşa Medresesi

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

Süleyman Paşa Medresesi, İznik'i kültür merkezi yapan medreselerden sadece bir tanesi olup, Rumeli fatihi olarak bilinen Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Şah tarafından 1332 yılında yaptırılmıştır. Bilinen en eski Osmanlı medresesidir. Avlulu medreselerin de ilk örneğidir. Binada 11 hücre, bir derslane ve bunları örten 19 kubbe mevcuttur. Medrese açık avlulu ve "U" planlıdır.

Çini Fırınları Kazı Alanı

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

II. Murat Hamamının (Hacı Hamza Hamamı) doğusundadır. İznik'te Osmanlı dönemi çini-keramik fırınlarını araştırmak üzere, kazı ve sondajlara, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Oktay Aslanapa başkanlığında kalabalık bir ekiple, 1964 yılında başlanmış ve bu çalışmalar kesintisiz olarak 1969 yılına kadar devam etmiştir. XVII. yüzyıla kadar Türk Çini Sanatının en güzel çini Örneklerini yaratan fırınlardan birçoğu, bu kazı çalışmalarında bulunmuş ve açığa çıkarılmıştır. Ünlü İznik Çinileri, XV. ve XVI. yüzyıllarda küçük kubbeli bir pişirme ocağından ibaret olan bu fırınlarda üretilmiştir. 1981 yılında bu kez Prof. Dr. Ara Altun başkanlığında bilimsel bir heyetin öncülüğünde II. dönem kazıları başlamış olup, halen devam etmektedir.

Davudi Kayseri Türbesi ve Çınarı

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

İznik Müzesinin Kuzeyinde, Davudi Kayseri Sokakta bulunmaktadır. 1260'lı yıllarda doğduğu düşünülen Davud-i Kayseri hakkında yeterli bilgi yoktur. Öğrenim hayatına Kayseri'de başlamış ve daha sonra Mısır'a gitmiştir. Osmanlı devleti'nin ilk medresesi olan Süleyman

Paşa Medresesi'nin ilk müderrislerindendir. Hadis, fıkıh gibi dini ilimlerin yanı sıra felsefe ve mantık gibi akli ilimlerde dersler ve eserler vermiştir. Düşünce sistemi ve görüşleri açısından dönemine ve döneminden sonraki düşünürlere öncülük etmiştir. Davud-i Kayseri'nin mezarı yaklaşık 1251 yıllık bir çınarın yanında olduğu bilinmekteydi ancak türbe ile ilgili herhangi bir belirti günümüze ulaşmamıştı. Türbe çalışmaları ve çevre düzenleme çalışması tamamlanarak ziyarete açılmıştır.

Abdülvahab Sancaktarı Türbesi

(iznik.bel.tr sitesinden alınmıştır.)

İznik, Bizanslıların elinde iken şehri kuşatan İslam ordusundan Abdülvahab adındaki bir kişiye ait olduğuna inanılan bu yapı, kentin doğusundaki şehre ve göle egemen tepededir. Türbe kitabesizdir. Söz konusu şahsın VIII. yüzyılda kuşatma esnasında İslam ordularına büyük yararlılıklar gösterdiği kabul edildiğinden Türkler, İznik'i aldıktan sonra anısına bir türbe yaptırmışlardır. Abdülvahab, efsaneye göre VIII. yüzyılda yaşamış bir sancaktardır. İslam orduları İznik'i kuşatırken şehit düşmüştür. Türbeye bayraklar asılmakta, adaklar adanmaktadır. Bu nedenle türbe halk arasında "Bayraklı Dede" olarak da anılır.

www.istanbulgezginleri.com

 /IstanbulGezginleri

 /gezginist